č. j. 2 A 1019/2002 – OL – 30

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce **Ing. V. K.**, jako dědice oprávněné osoby L. K., proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, Křížová 25, 225 08 Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 3. 2002, č. xx, vydaného podle zákona č. 261/2001 Sb.,

takto:

I. Žaloba **se zamítá**.

II. Žalované se náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

Odůvodnění:

Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) napadeným rozhodnutím zamítla žádost L. K. o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských táborů (dále jen „zákon“) s odůvodněním, že nebylo prokázáno splnění podmínek uvedených v § 2 odst. 2 zákona, totiž že doba věznění manžela žalobkyně skončila dne 9. 7. 1964, tedy dříve, než dne 20. 7. 1965 bylo uzavřeno manželství a současně, že první manželství s panem Ing. J. K. uzavřené dne xx 3. 1946 bylo rozsudkem Okresního soudu v Prostějově dne xx 9. 1959 rozvedeno.

Proti tomuto rozhodnutí podala oprávněná osoba L. K. opravný prostředek, v němž uvedla, že po zatčení jejího manžela 13. 6. 1949 zůstala sama s několika denním synem bez

jakýchkoliv finančních prostředků a pomoc museli poskytnou rodiče. Byla diskriminována v zaměstnání, jakož i v osobním životě, neboť většina známých se jí vyhýbala. Byla také vystěhována do podřadného bytu. Její manžel pak z věznění podal návrh na rozvod, aniž k tomu měl nějaký důvod. Podle přiloženého stejnopisu rozsudku Okresního soudu v Prostějově sp. zn. C 490/58 bylo manželství rozvedeno z viny navrhovatele, tedy pana J. K. I po rozvodu byla s manželem v písemném styku a po amnestii v roce 1964 opět uzavřeli manželství, a to v roce 1965 a žili spolu až do manželovy smrti.

Žalovaná pak v rámci vyjádření se k podanému opravnému prostředku (nyní žaloba) uvedla, že žalobkyně se v době věznění svého manžela s ním rozvedla a nové manželství uzavřela až po jeho propuštění z výkon trestu odnětí svobody, tudíž není osobou oprávněnou ve smyslu § 3 odst.1 zákona.

Ze správního spisu který žalovaná předložila, vyplynulo, že paní L. K. podala žádost o nárok u Okresní správy sociálního zabezpečení v Prostějově dne 10. 9. 2001, a to z titulu vdovy po politickém vězni. Správní spis obsahuje opis oddacího listu potvrzující sňatek mezi J. K. a paní L. Š. dne xx 3. 1946, dále je přiložen rozsudek lidového soudu v Prostějově ze dne 30. 9. 1959, sp. zn. C 490/58 o rozvedení manželství uzavřeného mezi oběma manželi, a to z viny navrhovatele. Podle oddacího listu vydaného Městským národním výborem v Prostějově dne 20. 7. 1965 bylo opět uzavřeno manželství dne 20. 7. 1965. Spis obsahuje i usnesení Krajského soudu v Brně o účasti na rehabilitaci pana Ing. J. K. podle § 2 odst. 2 věty třetí zákona č. 119/1990 Sb. a úmrtní list vystavený Městským úřadem v Prostějově dne 18. 12. 1995, podle něhož pan Ing. J. K. zemřel dne xxx 12. 1995.

Věc převzal Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, neboť na něj přešla z Vrchního soudu v Olomouci. Podle ust. § 129 odst. 2 s. ř. s. soud postupoval podle části třetí hlavy druhé dílu prvního soudního řádu správního. Podle sdělení Okresního soudu v Prostějově ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. D 1157/2002 paní L. K. zemřela dne xx 7. 2002 a k dědictví byl povolán jediný dědic, a to syn Ing. V. K., který dědictví neodmítl a který se tak stal účastníkem tohoto řízení ve smyslu § 7 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. Ten byl také dále poučen ve smyslu příslušných ustanovení soudního řádu správního a také mu bylo umožněno do spisu nahlédnout.

Žaloba se nejeví důvodnou.

Podle § 2 odst.1 zákona, tento se vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 199/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu (dále jen „politický vězeň“). Podle druhého odstavce se zákon rovněž vztahuje na vdovy a vdovce po osobách uvedených v odst. 1, pokud jsou občany České republiky, jejichž manželství trvalo po celou dobu věznění, či vzniklo během jejich věznění a jejich manžel kdykoliv později zemřel. Stejně tak se zákon vztahuje na vdovy a vdovce, pokud jsou občany ČR, kteří uzavřeli nové manželství.

Z uvedeného je zřejmé, že nárok se nemůže vztahovat na paní L. K., jestliže nebyla manželkou vězněného pana Ing. J. K. po celou dobu jeho věznění. V daném případě tuto podmínku je třeba považovat za zásadní. Nebyla naplněna proto, že v průběhu věznění manžela žalobkyně došlo k rozvodu jejich manželství. Zákon však předpokládá trvání

manželství buď po celou dobu věznění anebo postačí, jestliže manželství trvalo po část doby věznění, když samo vzniklo v době věznění. Pokud by došlo k zániku manželství smrtí, a to v průběhu věznění, i s takovou možností zákonodárce spojil oprávněnost nároku podle zákona. V daném případě však tato situace nenastala, naopak v průběhu věznění manžela žalobkyně došlo k rozvodu manželství a k uzavření dalšího manželství až následně po ukončení věznění manžela žalobkyně. Takováto situace však s sebou nepřináší splnění podmínek pro získání nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky ve smyslu zákona. Útrapy, které paní L. K. a její rodina v souvislosti s vězněním jejího manžela zakoušely, mají nepochybně svůj hluboký lidský rozměr, avšak zákonodárce s tím žádné dobrodiní nespojil. Nelze tuto absenci překlenout výkladem, nelze v ní ani spatřovat projev diskriminace, zakládající neústavnost předpisů, neboť jde o normu restituční, resp. rehabilitační povahy, jejichž obsah náleží stanovit zákonodárci. Je legitimní, jestliže zákonodárce přizná nárok za podmínek, které mají svůj původ ve vymezení určité typové situace (zde trvání manželského stavu) a nepromítají se do něj okolnosti mající svůj původ v rozlišení např. podle národnosti, rasy, pohlaví, náboženství či společenských skupin. Ani Ústavní soud České republiky nikdy neshledal diskriminačními zákony č. 217/1994 Sb. resp. č. 39/2000 Sb. poskytující jednorázové peněžní částky, rovněž jen některým obětem nacistické persekuce, jež byly založeny na obdobných principech, totiž poskytnutí odškodnění opět jen části osob, které prožily válečné útrapy.

Za této situace nezbývá při neexistenci možnosti zmírnit tvrdost zákona ani učinit výjimku ze zákona, než aby soud hleděl na rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení, jako na rozhodnutí zákonné a uzavřít, že zákon se na případ shora popsaný nevztahuje a pokud žalovaná žádosti o přiznání nároku nevyhověla, učinila tak v souladu se zákonem. Proto také soud žalobu zamítl pro nedůvodnost (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

O nákladech řízení bylo rozhodnuto v souladu s ust. § 60 odst. 1 s. ř. s., á contr.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné (§ 53 odst.3 s. ř. s.).

V Brně dne 16. 10. 2003

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu